

Kąpieliska i miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli

1. Wstęp

Zagadnienia związane z funkcjonowaniem oraz nadzorem nad jakością wody w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli regulują krajowe akty prawne¹ – implementujące Dyrektywę 2006/7/WE dotyczącą zarządzania jakością wody w kąpieliskach².

Woda w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli jest elementem środowiska i jej jakość jest bezpośrednio uzależniona od stanu tego środowiska. Działania Unii Europejskiej na rzecz zapewnienia czystej wody w kąpieliskach rozpoczęły się czterdzieści lat temu w ramach pierwszej dyrektywy dotyczącej wody w kąpieliskach. Polska wraz z przystąpieniem do Unii Europejskiej implementowała normatywy europejskie, jednak już w 1919 r. kwestie czystej wody, w tym do „kąpeli ludowych” znalazły się w Zasadniczej Ustawie Sanitarnej z dnia 19 lipca 1919 r.

Dzisiaj wody w kąpieliskach są znacznie czystsze gdyż ograniczone zostało odprowadzanie do wody nieoczyszczonych ścieków komunalnych i przemysłowych. Działania wielu resortów, podmiotów i organizacji w obszarze polityki ochrony środowiska skutkują stałą poprawą jakości wody w Polsce.

Zapewnienie wysokiego poziomu ochrony wody w kąpieliskach jest możliwe poprzez ocenę realnych zagrożeń, analizę wskaźników mikrobiologicznych i przede wszystkim poprzez zarządzanie jakością wody w kąpieliskach przez: organizatora, wójta, burmistrza lub prezydenta miasta oraz organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, co pozwala na wykrycie zanieczyszczeń stanowiących niebezpieczeństwo dla osób kąpiących się.

W trakcie trwania sezonu kąpielowego najważniejszym działaniem jest utrzymanie odpowiedniej jakości wody w kąpieliskach oraz zarządzanie jakością wody w kąpieliskach prowadzone przez podmioty zaangażowane w nadzór i organizację kąpielisk. Zarządzanie jakością wody w kąpieliskach polega na podejmowaniu wszelkich działań, mających na celu rozpoznawanie ryzyka zanieczyszczenia, co w szczególności wpływa na poprawę jakości wody. Zgodnie z przepisami prawa krajowego, środki zarządzania polegają na:

- określeniu i regularnej aktualizacji profilu wody w kąpielisku,
- określeniu harmonogramu kontroli wody, kontroli i ocenie jakości wody w kąpielisku, klasyfikowaniu jakości wody,
- określeniu oraz ocenie przyczyn zanieczyszczeń, które mogłyby mieć wpływ na wodę w kąpielisku oraz niekorzystnie wpływać na zdrowie kąpiących się,
- informowaniu społeczeństwa, w tym aktywnym rozpowszechnianiu i niezwłocznym udostępnianiu informacji o klasyfikacji wody w kąpielisku oraz zakazie kąpeli poprzez oznakowanie kąpieliska,
- podejmowaniu działań mających na celu zapobieganie narażeniu kąpiących się na kontakt z zanieczyszczeniami, podejmowaniu działań w celu obniżenia ryzyka zanieczyszczenia.

Jak co roku i w 2018 r. wiele osób wybrało odpoczynek nad wodą. Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej odnotowały zwiększone zainteresowanie odpoczywających nad wodą jej jakością. Prowadzony przez Inspekcję internetowy serwis kąpieliskowy odwiedziło w 2018 r. ponad 800 tys. osób.

2. Stan sanitarny kąpielisk

Ocena jakości wody w kąpielisku odbywa się poprzez analizę parametrów świadczących o zanieczyszczeniu mikrobiologicznym – *Escherichia coli* i enterokoki, które zostały zakwalifikowane jako stanowiące potencjalnie największe ryzyko zdrowotne dla osób kąpiących się. Prewencyjne działania podejmowane w odniesieniu do wód w kąpieliskach oparte są na realnej ocenie wody i natychmiastowej reakcji. Środkami prewencyjnymi są badania mikrobiologiczne wody oraz wizualne nadzоровanie wody w zakresie występowania zakwitów sinic, makroalg, fitoplanktonu morskiego oraz stałych zanie-

czyszczeń mogących wpływać na bezpieczeństwo osób kąpiących się.

Bieżącym nadzorem sanitarnym w 2018 r. objęto 483 kąpieliska (100% obiektów ujętych w ewidencji). W porównaniu z latami ubiegłymi, liczba kąpielisk wzrosła ok. 2,5 raza.

W 2018 r. najwięcej kąpielisk znajdowało się na obszarze województwa pomorskiego (105) i zachodniopomorskiego (104). Najmniej kąpielisk zlokalizowanych było w województwach: podkarpackim (7), świętokrzyskim (8).

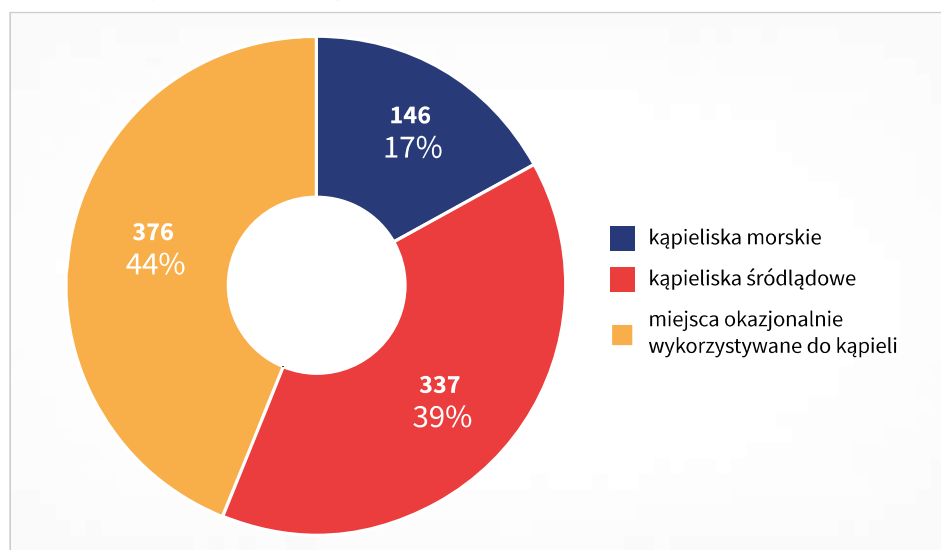
¹ Przepisy obowiązujące w 2018 r.: Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (Dz. U. z 2018 r. poz. 2268, z późn. zm.); Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpeli (Dz. U. z 2016 r., poz. 1602); Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli (Dz. U. z 2016 r., poz. 2082); Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie profilu wody w kąpielisku (Dz. U. Nr 36, poz. 191).

² Dyrektywa 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006 r. dotycząca zarządzania jakością wody w kąpieliskach i uchylająca dyrektywę 76/160/EWG (Dz. Urz. UE L 64 z 04.03.2006, str. 37).

Tab. 25. Liczba kąpielisk nadzorowanych i raportowanych do Komisji Europejskiej w latach 2014-2017 (opracowanie własne)

Rodzaj wody	Liczba kąpielisk raportowanych do Komisji Europejskiej				
	2014	2015	2016	2017	2018
Wody przybrzeżne i przejściowe	84	82	88	97	146
Wody wewnętrzne	117	115	113	108	337
Razem	201	197	201	205	483

Wyk. 52. Liczba kąpielisk morskich i śródlądowych oraz miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpiel w sezonie kąpielowym 2018 r. (opracowanie własne)

Tab. 26. Liczba kąpielisk w poszczególnych województwach z podziałem na rodzaj (opracowanie własne)

Województwo	Kąpieliska		
	ogółem	śródlądowe	morskie
dolnośląskie	12	12	
kujawsko-pomorskie	26	26	
lubelskie	25	25	
lubuskie	20	20	
łódzkie	16	16	
małopolskie	9	9	
mazowieckie	15	15	
opolskie	9	9	
podkarpackie	7	7	
podlaskie	10	10	
pomorskie	105	30	75
śląskie	16	16	
świętokrzyskie	8	8	
warmińsko-mazurskie	34	34	
wielkopolskie	67	67	
zachodniopomorskie	104	33	71
POLSKA	483	337	146

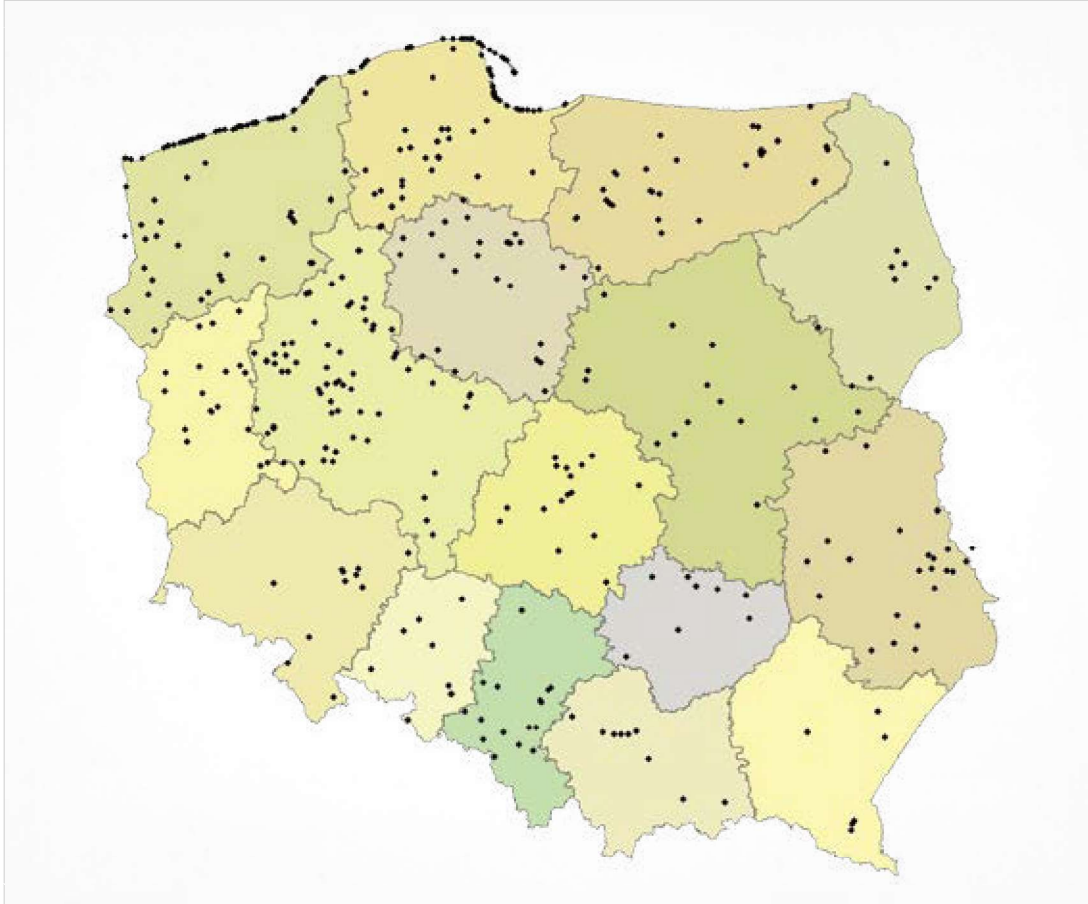
Grupa kąpielisk morskich objętych nadzorem w sezonie kąpielowym 2018 r. liczyła 146 obiektów (stanowi to odpowiednio około 30% ogółem i 100% skontrolowanych kąpielisk w grupie). Znaczenie tych kąpielisk jest duże z uwagi na znaczną liczbę osób korzystających z nich w sezonie letnim.

Lokalizację poszczególnych kąpielisk w 2018 r. przedstawiono na poniższej mapie (mapa 1).

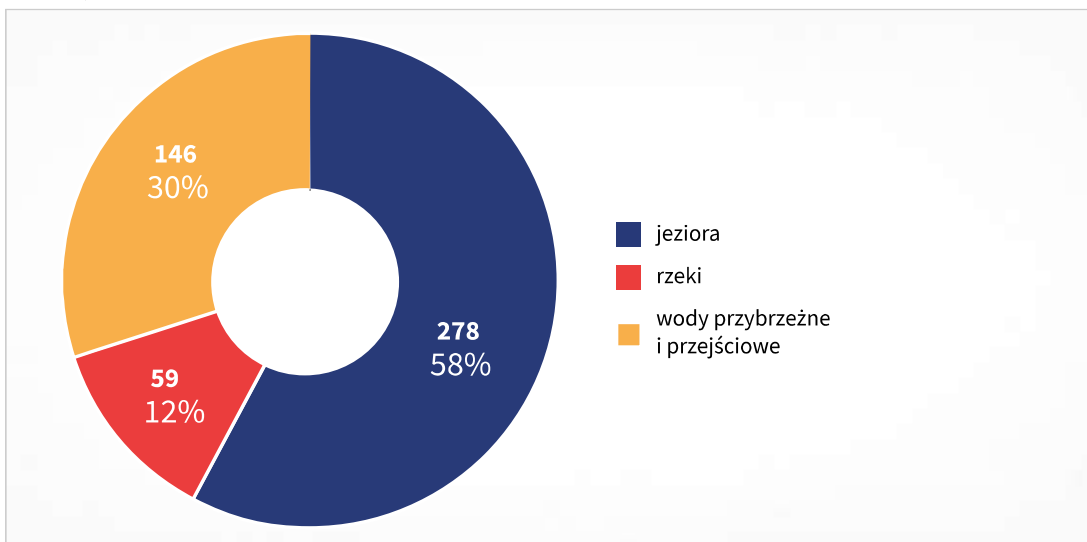
W 2018 r. spośród 483 czynnych kąpielisk, większość była zorganizowana na jeziorach.

Największa liczba kąpielisk śródlądowych znajdowała się w 2018 r. w województwach wielkopolskim (67), warmińsko-mazurskim (34), zachodniopomorskim (33).

Rys. 3. Lokalizacja kąpielisk uchwalonych i raportowanych do Komisji Europejskiej w 2018 r. (opracowanie własne)

Wyk. 53. Liczba kąpielisk z podziałem na kategorie wody w sezonie kąpielowym 2018 r. (opracowanie własne)

W 2018 r. organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydały w sumie 2 702 oceny, w tym:

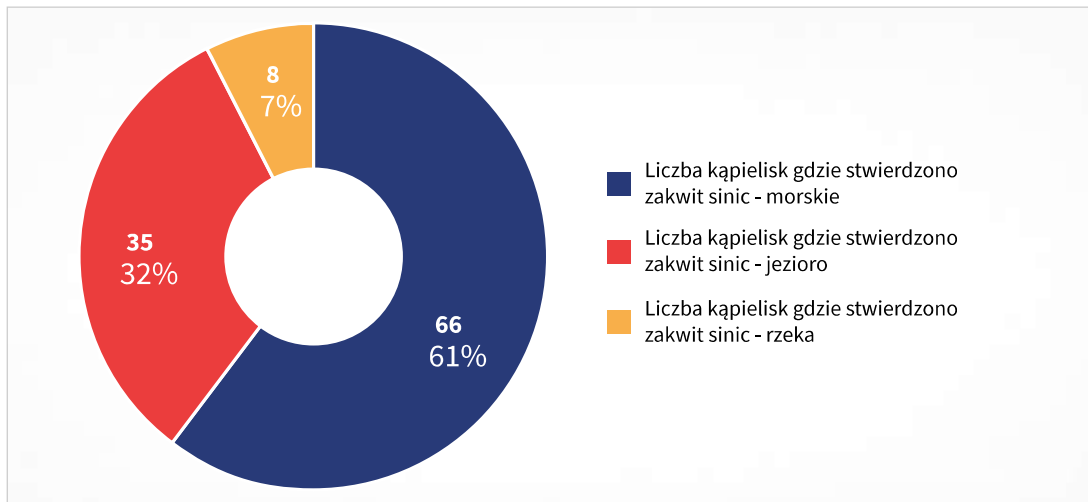
- 2472 oceny o przydatności wody do kąpeli dla 483 kąpielisk;
- 275 ocen o tymczasowym zakazie kąpeli dla 128 kąpielisk – głównie ze względu na wystąpienie nadmiernego zakwitnięcia sinic lub przekroczenia parametrów mikrobiologicznych.

Sezon kąpielowy w 2018 r. był wyjątkowy pod względem liczby wydanych ocen bieżących o tymczasowym zakazie kąpeli ze względu na nadmierny zakwit sinic, co było szczególnie odczuwalne dla turystów wypoczywających nad Morzem Bałtyckim. Do tej sytuacji przyczyniło się wyjątkowo ciepłe lato - wysoka temperatura sprzyja nadmiernemu namnażaniu się sinic, podobnie jak bezwietrzna aura i brak intensywnego mieszania się wody. Czynnikiem sprzyjającym zakwitowi sinic w Morzu Bałtyckim jest obecność znacznych ilości azotu i fosforu.

Tab. 27. Liczba bieżących ocen o jakości wody wydawanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w sezonie kąpielowym w 2018 r. (opracowanie własne)

	Liczba ocen bieżących	Liczba kąpielisk dla których była wydana ocena bieżąca
Wszystkich	2702	483
Woda przydatna do kąpeli	2427	483
Tymczasowy zakaz kąpeli - wszystkie	275	128
Tymczasowy zakaz kąpeli - zakwit sinic	236	109
Tymczasowy zakaz kąpeli- parametry mikrobiologiczne	28	20
Tymczasowy zakaz kąpeli- pozostałe	11	10

Wyk. 54. Liczba kąpielisk gdzie stwierdzono nadmierny zakwit sinic z podziałem na kategorie wody w sezonie kąpielowym 2018 r. (opracowanie własne)

W każdym przypadku okresowych zanieczyszczeń mikrobiologicznych, nadmiernego zakwitnięcia sinic lub innych przekroczeń, organizator kąpieliska oraz organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej podejmowały natychmiastowe środki zarządzenia w odniesieniu do wód w osób kąpiących się (w tym zamieszczaniu stosownych informacji w serwisie kąpieliskowym kąpieliskach. Polegały one na określeniu i ocenie przyczyn zanieczyszczenia, skutecznym informowaniu), podejmowaniu czynności mających na celu zapobieganie narażeniu osób kąpiących się na działanie zanieczyszczeń oraz obniżeniu ryzyka zanieczyszczenia. Stwierdzone okresowe braki spełnienia wymagań jakości wody nie obrazują stanu

z całego sezonu, a wskazują na sytuacje zaistnienia incydentalnych zanieczyszczeń mikrobiologicznych lub zakwitnięcia sinic.

Główny Inspektor Sanitarny, zgodnie z ustawą *Prawo wodne*³, sporządził w terminie do dnia 31 grudnia sprawozdanie o jakości wody w kąpieliskach w Polsce wraz z informacją o podjętych środkach zarządzenia oraz przypadkach i przyczynach zawieszenia stosowania harmonogramu pobierania próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej, które przekazał Komisji Europejskiej. Na podstawie danych krajowych Europejska Agencja Środowiska publikuje coroczny raport o jakości wody w kąpieliskach w Unii Europejskiej⁴.

3 Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (Dz. U. z 2018 r. poz. 2268, z późn. zm.)
 4 https://www.eea.europa.eu/publications/#c7=en&c11=5&c14=&c12=&b_start=0

3. Stan sanitarny miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli

Zgodnie z ustawą *Prawo wodne*³ od dnia 1 stycznia 2018 r., poza kąpieliskami, mogą być tworzone wyłącznie miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli, które mogą funkcjonować przez okres nie dłuższy niż 30 dni w roku kalendarzowym. Utworzenie miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli odbywa się za zgodą rady gminy w drodze uchwały (po złożeniu odpowiedniego wniosku przez organizatora ww. miejsca). Miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli mają zabezpieczyć wyjątkowe sytuacje, w których występuje konieczność zorganizowania formy rekreacji związanej z kąpielą. Sytuacje te to przypadki, w których nie dało się wcześniej przewidzieć konieczności utworzenia miejsca do kąpeli zgodnie z wymaganiami i procedurą przewidzianą dla kąpielisk. Mogą one być związane z koniecznością np. zorganizowania zawodów, obozu czy też wydarzeń kulturalnych połączonych z wypoczynkiem (kąpielą). Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzą nadzór również nad miejscami okazjonalnie wykorzystywanymi do kąpeli. Ich liczba w 2018 r. wyniosła 376, jest to o 462 mniej niż w 2017 r. W sezonie letnim 2018 r. organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydały łącznie 809 bieżących ocen jakości wody, w tym 38 ocen o okresowej nieprzydatności wody do kąpeli. 360 miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli spełniało wymagania jakości wody, zaś w przypadku 16 miejsc wystąpiły przypadki czasowego braku spełnienia wymagań – w większości przypadków z powodu nadmiernego zakwitów sinic.

W sezonie kąpielowym w 2018 r. na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Sanitarnego zamieszczony był wykaz wszystkich miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli nadzorowanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Tab. 28. Liczba miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli (opracowanie własne)

Województwo	Miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli
dolnośląskie	15
kujawsko-pomorskie	27
lubelskie	22
lubuskie	31
łódzkie	10
małopolskie	6
mazowieckie	35
opolskie	5
podkarpackie	15
podlaskie	10
pomorskie	51
śląskie	16
świętokrzyskie	24
warmińsko-mazurskie	41
wielkopolskie	46
zachodniopomorskie	22
POLSKA	376

4. Terminy otwarcia kąpielisk

Zgodnie z ustawą *Prawo wodne*³ sezon kąpielowy obejmuje okres między 1 czerwca a 30 września. W sezonie kąpielowym w 2018 r. średni czas otwarcia kąpieliska wynosił 68 dni, najdłuższy 121 dni, a najkrótszy 45 dni.

Indywidualnie dla każdego kąpieliska decyzję o jego otwarciu i zamknięciu, w ramach czasowych określonych pra-

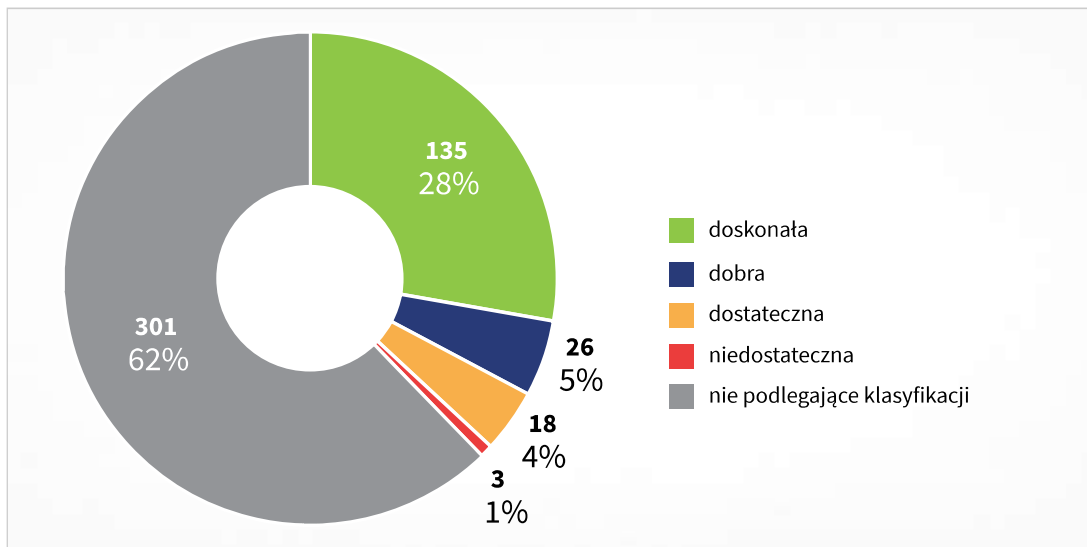
wem, praktycznie podejmuje organizator kąpieliska. Sezon kąpielowy jest określany i zatwierdzany przez radę gminy w uchwale, dodatkowo informacje te można znaleźć w serwisie kąpieliskowym prowadzonym przez Główny Inspektorat Sanitarny (<https://sk.gis.gov.pl/>).

5. Klasyfikacja jakości wody w kąpieliskach

W 2018 roku, po zakończeniu sezonu kąpielowego, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadziły klasyfikację jakości wody dla kąpielisk, które posiadały pełen zestaw danych. Oznacza to, iż kąpieliska, które funkcjonowały rokrocznie przez kolejne cztery sezony kąpielowe, były klasyfikowane i otrzymały status: doskonałe, dobre, dostateczne, niedostateczne. Klasyfikacja jakości wody w kąpieliskach przeprowadzana jest na podstawie wyników badań parametrów mikrobiologicznych tj. en-

terokoki i *Escherichia coli*. Klasyfikacja kąpieliska jest dokonywana zgodnie z przepisami rozporządzenia⁵ i mogła zostać wykonana dla 182 kąpielisk z uwagi na dostępność pełnych zestawów danych o jakości wody niezbędnych do przyporządkowania kąpielisk do poszczególnych klas jakości wody. 301 kąpielisk nie zostało sklasyfikowanych przede wszystkim z uwagi na to, iż są to obiekty nowo zidentyfikowane jako kąpieliska i nie posiadają jeszcze pełnego zestawu danych.

Wyk. 55. Klasyfikacja jakości wody w kąpieliskach (opracowanie własne)⁶

6. Serwis kąpieliskowy

Serwis kąpieliskowy zgodnie ustawą *Prawo wodne*³ zawiera informacje dotyczące kąpielisk, czyli obiektów spełniających najwyższe standardy bezpieczeństwa.

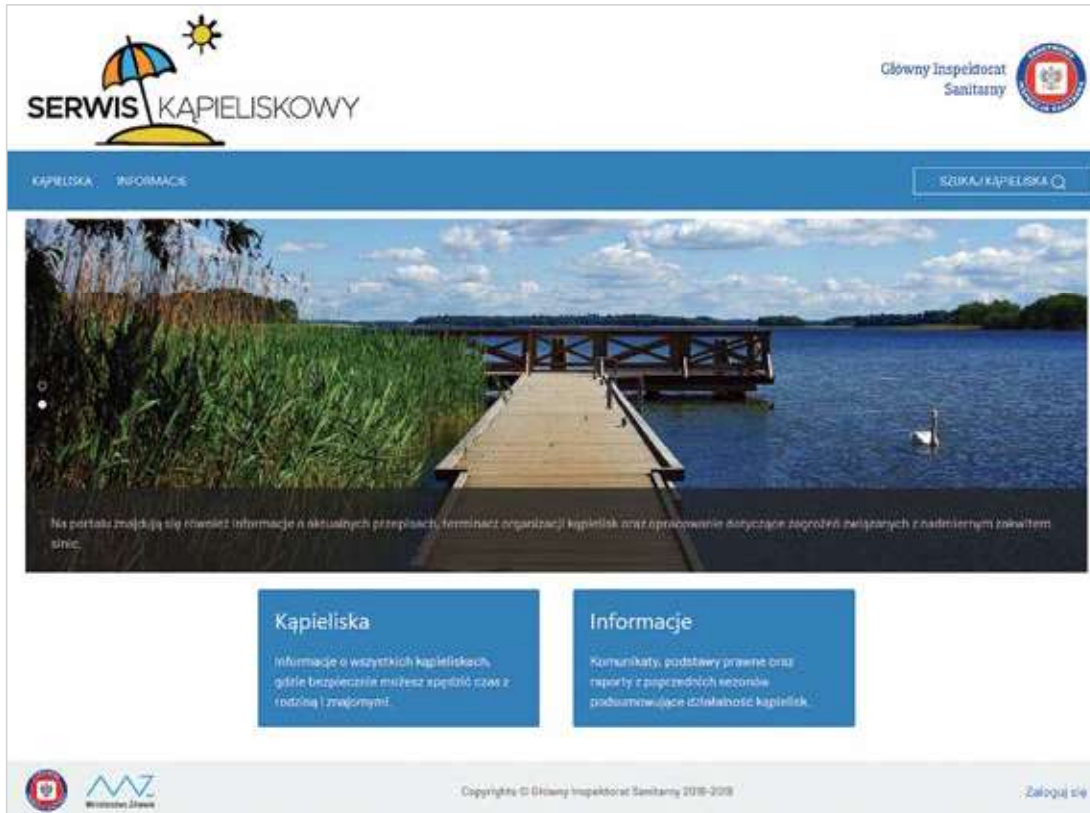
Prowadzony internetowy serwis kąpieliskowy jest systemem informacyjnym, który prezentuje na mapie Polski wykaz wszystkich wyznaczonych uchwałami rad gmin kąpielisk oraz przedstawia aktualne informacje o jakości wody w kąpieliskach i infrastrukturze kąpielisk w trakcie trwania sezonu kąpielowego. Ogólnie dostępne komunikaty przyczyniają się nie tylko do zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa korzystającego z kąpielisk, podnoszenia jakości usług, ale także do wzrostu świadomości zdrowotnej osób kąpiących się.

Serwis kąpieliskowy w sezonie kąpielowym 2018 był na bieżąco aktualizowany w terminie 1 czerwca - 30 września, zgodnie z okresem trwania sezonu kąpielowego, i był prowadzony na podstawie danych uzyskiwanych od właściwych państwowych inspektorów sanitarnych oraz organizatorów kąpielisk. Dla każdego kąpieliska, na podstawie sprawozdania z badania jakości wody, właściwy państwowy powiatowy lub państwowy graniczny inspektor sanitarny dokonuje bieżącej oceny jakości w celu określenia jej przydatności do kąpeli. Informacja ta zostaje zamieszczona na stronie serwisu kąpieliskowego.

⁵ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpeli (Dz. U. z 2016 r., poz. 1602)

⁶ Wg. stanu na 11 kwietnia 2019 r.

Rys. 4. Strona główna Serwisu kąpieliskowego (źródło: sk.gis.gov.pl)

Serwis kąpieliskowy zawiera informacje dotyczące kąpielisk, a w szczególności:

- wykaz kąpielisk i bieżącą ocenę jakości wody w kąpielisku,
- informację o zakazie kąpeli wraz ze wskazaniem przyczyn zakazu oraz informację o innych zaleceniach dotyczących jakości wody,
- ogólny opis wody w kąpielisku sporządzony w oparciu o profil wody w kąpielisku, przedstawiony w języku nie-technicznym,
- informacje o:
 - możliwości występowania krótkotrwałych zanieczyszczeń,
 - liczbie dni, w których kąpiel była zakazana w czasie poprzedniego sezonu kąpielowego z uwagi na takie zanieczyszczenie,
 - ostrzeżeniu o każdym takim występującym lub przewidywanym zanieczyszczeniu,
 - dane o rodzaju oraz spodziewanym czasie trwania sytuacji wyjątkowej, której występowania nie przewiduje się przeciętnie częściej niż raz na cztery lata.

Rys. 5. Widok mapy lokalizującej kąpieliska w Polsce (źródło: sk.gis.gov.pl)

Rys. 6. Widok wykazu kąpielisk (źródło: sk.gis.gov.pl)

Kąpieliska

LISTA

Liczba kąpielisk: 483

"Domowe"

Akwen	Adres	Sezon kąpielowy
Jezioro Domowe Duże	Szczytno powiat szczycieński, woj. warmińsko-mazurskie	24/06/2018 - 31/08/2018
Godziny otwarcia	Jakość wody	Klasyfikacja
10:00 - 18:00	Woda przydatna do kąpeli Wynik badania z dnia 13/08/2018	 2018 - Jakość doskonała

"Kąpielisko Camping Borzatów"

Akwen	Adres	Sezon kąpielowy	Godziny otwarcia
Jezioro Kłockie	Borzatów powiat gnieźnieński, woj. wielkopolskie	1/07/2018 - 31/08/2018	10:00 - 18:00
Jakość wody	Klasyfikacja		
Woda przydatna do kąpeli Wynik badania z dnia 24/08/2018	2018 - Nowe kąpielisko		

"Kąpielisko Miejskie"

Akwen	Adres	Sezon kąpielowy	Godziny otwarcia
Jezioro Durowskie	Wągrowiec powiat wągrowiecki, woj. wielkopolskie	22/06/2018 - 31/08/2018	10:00 - 18:00
Jakość wody	Klasyfikacja		
Woda przydatna do kąpeli Wynik badania z dnia 23/08/2018	 2018 - Jakość doskonała		

Rys. 7. Widok szczegółowego raportu dla wybranego kąpieliska (źródło: sk.gis.gov.pl)

Gdańsk Orle

Adres
Gdańsk, Lazuruwa
woj. pomorskie, pow.
Gdańsk

Długość linii brzegowej
100m

Godziny otwarcia
09:30 - 17:30

Ocena wody

Brak oceny wody lub kąpielisko zamknięte.

[Pokaż oceny wody w kąpielisku](#)

2018	2017	2016
DATA OCENY	OCENA	E. COLI
31/08/2018	Woda	0

Akwen
Zatoka Gdańska

Sezon kąpielowy
22/06/2018 - 31/08/2018

MAPA NAJBLIŻSZE KĄPIELISKA

Główny Inspektorat Sanitarny © OpenStreetMap contributors

	DATA OCENY	OCENA	E. COLI	ENTEROKOKI	DATA NAST. BADA
	31/08/2018	Woda	0	0	01/C

Serwis kąpieliskowy zawiera również informacje z zakresu infrastruktury na obszarze kąpieliska.

W 2018 r. serwis kąpieliskowy został zaktualizowany w zakresie swojej funkcjonalności i cieszył się rosnącą popularnością (liczba aktywnych użytkowników w bieżącym sezonie wyniosła 817 554). Najwięcej osób w czasie trwania sezonu kąpielowego skorzystało z serwisu w dniach 26 lipca 2018 r. (70 140) oraz 27 lipca 2018 r. (65 821). Dużym zain-

teresowaniem cieszył się również materiał informacyjny pt. *Przyczyny występowania i zagrożenia wynikające z obecności potencjalnie toksycznych cyjanobakterii (sinic) w wodzie.*

W trakcie trwania sezonu kąpielowego na stronach internetowych wojewódzkich i powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych publikowane były komunikaty o jakości wody w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli.

Rys. 8. Widok przykładowej infrastruktury kąpieliska (źródło: sk.gis.gov.pl)

7. Działania edukacyjne w obszarze kąpielisk

W sezonie kąpielowym w 2018 r., dzięki znowelizowanym przepisom, odnotowano znaczący wzrost liczby kąpielisk do 483 obiektów. Wzrost jest również wynikiem prowadzonych przez Ministra Zdrowia, za pośrednictwem organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej corocznie - od roku 2014 r. działań edukacyjnych i promocyjnych mających na celu podniesienie świadomości podmiotów zaangażowanych w organizację kąpielisk oraz gmin, które decydując o organizacji kąpielisk dokładają starań, aby zapewnić społeczności lokalnej i turystom bezpieczne warunki rekreacji wodnej.

W ramach podejmowanych działań Główny Inspektorat Sanitarny po sporządzeniu raportu o jakości wody w kąpieliskach za rok 2018 (analogicznie jak w roku poprzednim), przekazał Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie oraz Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska zestawienie kąpielisk, w których odnotowano pogorszenie klasyfikacji jakości wody z prośbą o podjęcie działań na rzecz poprawy stanu ochrony wód przed zanieczyszczeniami.